

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету лінгвістики
Наталія САЄНКО
“04” квітня 2022 р.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 035 «ФІЛОЛОГІЯ»**

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ: 035.041

**Германські мови та літератури
(переклад включно), перша-
англійська**

Ухвалено Вченою радою
факультету лінгвістики
Протокол № 8 від 31.03. 2022 р.
Секретар ВР ФЛ
Ірина ЛИТОВЧЕНКО

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму атестаційного екзамену складено відповідно до «Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського»¹ з урахуванням Стандарту вищої освіти України² та освітньої програми³ зі спеціальності 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціалізацією 035.041 “Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська”.

1. Атестація випускників факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського має на меті встановити відповідність рівня отриманої здобувачами вищої освіти вимогам стандартів підготовки філолога.

Атестація здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК). До компетенції ЕК належить:

- перевірити та оцінити якість теоретичної та професійно-практичної підготовки випускників, встановити її відповідність вимогам ОП підготовки випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- за результатами атестації прийняти рішення про видачу/відмову у видачі випускникам дипломів (звичайних або з відзнакою);
- проаналізувати якість освітньої діяльності в університеті та висунути пропозиції щодо подальшого поліпшення якості підготовки філологів та перекладачів.

2. Державна атестація випускників першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» проводиться у формі письмового²

¹ Положення про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (уведено в дію наказом №7/178 від 01.10.2020 р., зі змінами, внесеними наказом №НУ/71/2021 від 19.04.2021 р.) https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_EK_atestaciia.pdf

² Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія». Міністерство освіти і науки України, 2019. 18 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-bakalavr.pdf>

³ Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька» за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» кваліфікація Бакалавр філології за спеціалізацією 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька <https://osvita.kpi.ua/node/103>

атестаційного екзамену. До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану/індивідуального навчального плану зі спеціальності.

3. Результати письмового іспиту оформлюються відповідними документами з атестації здобувачів вищої освіти. Перевірені письмові роботи зберігаються до закінчення іспитів на відповідних кафедрах. Результати складання екзаменів визначаються оцінками «відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно». Рішення ЕК про оцінку результатів складання екзамену приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів Голова комісії має вирішальний голос. Перескладання випускного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється. Здобувач вищої освіти, який не склав Атестаційний екзамен, наказом Ректора відраховується з університету як такий, що не пройшов атестації.

4. Програма атестаційного екзамену визначається і розробляється випусковою кафедрою, ухвалюються вченою радою факультету та затверджуються Деканом факультету лінгвістики.³

³ В умовах дії правового режиму воєнного стану пропонується:

- 1) скасувати жорсткі часові обмеження на виконання завдань з наданням можливості здобувачам у разі втрати зв'язку повернутись до складання екзамену;
- 2) перенести початок екзамену з 9 на 10 годину ранку;
- 3) запланувати проведення трьох екзаменаційні сесій: основної з 20.06.2022, та двох додаткових, останню – не пізніше 27.06.2022;
- 4) передбачити залучення резервного технічного секретаря на випадок втрати зв'язку з екзаменаційною комісією.

**2. ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»
СЕЦІАЛЬНОСТІ 035 «ФІЛОЛОГІЯ»
СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 035.041 «Германські мови та літератури(переклад
включно), перша-англійська**

2.1. Загальні відомості про екзамен

1. Атестаційний екзамен проводиться для студентів 4-го курсу і є підсумковою формою перевірки та оцінки теоретичної та практичної підготовки студентів факультету лінгвістики на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та забезпечує оцінювання досягнення результатів навчання за такими освітніми компонентами:

ЗО 3 Зіставна граматики

ЗО 5 Англійська мова (основна, практичний курс)

ПО 4 Порівняльна типологія

ПО 5 Практичний курс перекладу

ПО 6 Прикладні лінгвістичні дослідження (Кредитний модуль “Основи перекладознавства”).

2. Головним завданням екзамену є перевірка сформованості загальних і фахових компетентностей, а також результатів навчання студентів відповідно до освітньої програми (ОП) і навчального плану за визначеними критеріями. Студенти мають продемонструвати вміння та навички медіації з тих освітніх компонентів, які виносяться на перевірку.

3. Метою атестаційного екзамену є перевірка рівня сформованості у студентів таких компетентностей:

3.1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК3).

3.2. Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК4).

3.3. Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК9).

3.4. Здатність оперувати професійними знаннями й уміннями з обраної спеціалізації та застосовувати їх у практичних ситуаціях (ЗК12).

3.5. Здатність до усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ (ФК1).

3.6. Здатність усвідомлювати принципи організації мови, її природу, функції, рівні та структурну типологію мов світу (ФК2).

3.7. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя (ФК7).

3.8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів для перекладу фахових текстів (ФК9).

3.9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (ФК10).

3.10. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (ФК11).

3.11. Здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів (ФК12).

3.12. Здатність здійснювати адекватний письмовий та усний переклад відповідно до чинних нормативних вимог (ФК16).

3.13. Здатність реферувати й анотувати різножанрові тексти державною та іноземними мовами (ФК17).

3.14. Здатність здійснювати постперекладацьке саморедагування та контрольне редагування тексту перекладу (ФК18).

4. Виконуючи атестаційний екзамен, студенти мають продемонструвати такі програмні результати навчання.

4.1. Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (ПРН9).

4.2. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (ПРН10).

4.3. Усвідомлювати особливості функціонування та стратифікації різних мов, основні напрямки і тенденції класичних лінгвістичних досліджень, закономірності розвитку мов у контексті сучасних лінгвокультур (ПРН12).

4.4. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання фахових комунікативних завдань у різних сферах професійної діяльності (ПРН13).

4.5. Вести ділову комунікацію усно і письмово, редагувати, реферувати й анотувати різножанрові тексти державною та іноземними мовами (ПРН14).

4.6. Зіставляти різні одиниці мови і мовлення з метою визначення ключової інформації в оригінальному тексті (ПРН15).

4.7. Здійснювати лінгвістичний і перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів, описувати соціолінгвальну ситуацію (ПРН16).

4.8. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності (ПРН17).

4.9. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови і мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання (ПРН18).

4.10. Здійснювати адекватний письмовий переклад і якісно редагувати фахові тексти з різних галузей знань відповідно до чинних нормативних вимог (ПРН19).

4.11. Володіти різними видами стратегій, методів та прийомів для здійснення ефективної перекладацької діяльності одноосібно і в команді (ПРН21).

5. Час на виконання завдань становить 3 астрономічні години. На екзамені не допускається використання допоміжних матеріалів (довідники, словники, підручники, електронні ресурси / засоби тощо).

2.2. Структура атестаційного екзамену

Атестаційний екзамен на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» складається з таких завдань:

1. Реферативний переклад. Реферування усного англійського тексту суспільно-політичного характеру державною мовою.

Обсяг тексту – 2000-3000 др. зн. (тривалість аудіозапису близько 3 хв.).

Час на виконання – 60 хв.

2. Відповіді на теоретичні питання у вигляді тесту Multiple Choice (англійською мовою) з матеріалу таких освітніх компонентів:

Порівняльна типологія Кредитний модуль “Лексикологія” (10 питань);

Порівняльна типологія Кредитний модуль “Стилістика” (10 питань);

Прикладні лінгвістичні дослідження Кредитний модуль “Основи перекладознавства” (10 питань).

Зіставна граматики Кредитний модуль “Зіставна граматики” (10 питань)

Разом – 40 питань. Кожен варіант тесту в екзаменаційному білеті формується індивідуально.

Час виконання – 60 хв.

3. Письмовий переклад державною мовою англійського науково-технічного тексту обсягом 1500-2000 друкованих знаків.

Час виконання 60 хв.

Час на виконання завдань становить 3 астрономічні години. На екзамені не допускається використання допоміжних матеріалів (довідники, словники, підручники тощо).

2.3. Критерії оцінювання

1. Реферативний переклад. Максимальна кількість балів за виконання цього завдання складає **25** балів:

- денотативна еквівалентність: **стисле** (500 друкованих знаків +/-10%) та **правильне** відтворення інформації оригіналу про об'єктивну реальність (5 балів);
- конотативна еквівалентність: дотримання **стилю, реєстру** оригіналу (5 балів);
- нормативна еквівалентність: **жанрова відповідність** анотації (5 балів);
- **прагматична еквівалентність** (зрозумілість, адаптованість) (5 балів);
- **естетична еквівалентність**: форма перекладу справляє той самий **естетичний ефект**, що й оригінал (5 балів).

Розподіл балів:

5 балів – “Відмінно”

4 бали – “Добре”

3 бали – “Задовільно”

Менше 3 балів – “Незадовільно”

2. Відповіді на теоретичні питання у вигляді тесту оцінюються в **30** балів. Ваговий бал за кожну правильну відповідь – 0,75.

Розподіл балів:

0,75 бала – правильна відповідь

0 балів – неправильна відповідь.

3. Письмовий переклад державною мовою англійського науково-технічного тексту оцінюється в **45** балів за такими критеріями:

- мовна компетентність (застосування знань лексики, граматики);
- термінологічна компетентність (оперування термінами та термінологічними одиницями);

- перекладацька компетентність (застосування перекладацьких стратегій, способів, прийомів і технік);
- жанрова компетентність (використання жанрових ознак тексту);
- галузева компетентність (знання відповідної предметної галузі)

Ваговий бал за кожний критерій – 9 балів.

Розподіл балів:

8-9 балів – “Відмінно”;

6-7 балів – “Добре”

5 балів – “Задовільно”

Менше 5 балів – “Незадовільно”.

Максимальна кількість балів на атестаційному екзамені складає 100 балів (25+30+45). Переведення отриманих балів до оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці:

Таблиця переведення балів до оцінок

Бали	Оцінка
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

2.4. Класифікація помилок при складанні атестаційного екзамену

Для оцінки якості письмових робіт студентів, виконаних в рамках проведення випускної атестації, прийняті такі якісні та кількісні критерії:

1. До **грубих помилок** належать помилки, які

- пов’язані з нерозумінням тексту під час реферування або перекладу і призводять до неправильного виконання студентом поставлених завдань;
- пов’язані з вибором неправильної відповіді під час виконання тесту з теоретичних питань;

- пов'язані з недотриманням стилістичних норм щодо оформлення реферованого тексту і перекладу тексту відповідного жанру;
- є лексико-граматичні огріхами концептуального характеру (напр., невірно вжитий лексичний відповідник, порушення синтаксичних норм тощо);

2. До **негрубих помилок** належать помилки, які:

- не спотворюють загального змісту реферованого тексту і тексту перекладу;
- не знижують якість письмового перекладу і реферування фахового тексту відповідно до чинних нормативних вимог;
- не мають значного відхилення від стилістичних норм (напр., використання маловживаних в окремому типі тексту одиниць, іншомовних запозичень тощо);
- пов'язані з невірним використанням основного або контекстуального значення слова;
- є стилістичними огріхами (використання слів, конструкцій або стилістичних засобів, що не відповідають жанрово-стилістичним особливостям окремого тексту, але загалом не призводить до спотворення його комунікативної функції);
- є орфографічними огріхами (помилка у правописі слів);
- є пунктуаційними огріхами (недотримання правил пунктуації).

Кількісні критерії оцінювання

Відповідно до встановлених стандартів, завдання вважається невиконаним за наявності 6-ти і більше грубих помилок, 1-ї грубої помилки та 7-ми або більше негрубих, 20-ти або більше негрубих помилок.

1. Смілова помилка – повне спотворення змісту, опущення суттєвої інформації, привнесення невірної інформації. Приймається за основний критерій при виведенні оцінок, слугує основною розрахунковою одиницею – повною помилкою.

2. Неточність – опущення несуттєвої інформації, привнесення зайвої інформації, що не призводить до суттєвої зміни змісту, не зовсім точне тлумачення тексту, яке не призводить до його спотворення. Дорівнює 1/3 повної помилки.

3. Граматична помилка – помилка в передачі значення граматичної форми (неузгодженість членів речення, невірне використання артикля, невірне оформлення форм дієслова тощо, що не призводить до суттєвої зміни тексту оригіналу). Дорівнює 1/3 повної помилки.

4. Лексична (термінологічна) помилка – помилка в передачі контекстуального значення слова, яка не носить стилістичний характер (використання слова в його найбільш вживаним словарним значенням, відсутність необхідної адекватності заміни, яке зумовлене контекстом і нормами даної мови). Дорівнює 1/3 повної помилки.

5. Стилiстична помилка – невідповідність стилістичних норм мови для даного стилю мовлення (помилкове вживання синонімів, порушення правил сполучуваності). Дорівнює 1/5 повної помилки.

6. Порушення норм орфографії і пунктуації. Дорівнює 1/5 повної помилки.

7. Помилка, яка повторюється кілька разів – дорівнює одній помилці.

Якісні критерії оцінювання

«Відмінно» – завдання виконані на 95–100%, допускається одна негруба помилка, крім смислової.

«Дуже добре» – завдання виконані на 85–94%, допускається 3 негрубі помилки, крім смислової.

«Добре» – завдання виконані на 75–84%, допускається 1 груба і не більше двох негрубих помилок, в тому числі не більше однієї смислової помилки.

«Задовільно» – завдання виконані на 65–74%, допускається чотири повні помилки, в тому числі не більше двох смислових помилок.

«Достатньо» – завдання виконані на 60–64%, допускається п'ять повних помилок, в тому числі не більше 4-х смислових помилок.

«Незадовільно» – завдання виконані менше, ніж на 60%, за наявності бти і більше грубих помилок, 1ї грубої помилки та 7ми або більше негрубих, 20ти або більше негрубих помилок.

Таблиця переведення балів до оцінок за національною шкалою

Бали	Оцінка
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базові підручники:

1. Українське перекладознавство ХХ століття: бібліографія / ЛНУ імені Івана Франка, НТШ; уклад Тарас Шмігер. Львів, 2013. 626 с.
2. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. Львів, 1983.
3. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів, 1983
4. Карабан В. Посібник – довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 1 (граматичні труднощі). Київ: Політична думка, 1997.
5. Карабан В. Посібник – довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 2 (Термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі). Київ: Політична думка, 1997.
6. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
7. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи перекладознавства» для студентів ІІІ курсу спеціальності «Переклад». Автор-укладач: канд. філол. наук, доц. Захарова Л.М. НТУУ «КПІ», факультет лінгвістики, кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови. Київ. 2005.
8. Ibbotson M. Professional English in Use. Engineering. Technical English for professionals. Cambridge University Press, 2009. 148 p.
9. Johnson D. General Engineering. Prentice Hall, 1992. 154 p.
10. P.C. Oxford English for Computing. Oxford University Press, 1993. 212 p.
11. Черноватий Л. М. Переклад англійськомовних науково-технічних текстів. Енергія. Природні ресурси. Транспорт / Л. М. Черноватий, О. В. Ребрій. Вінниця: Нова Книга, 2017. 239 с. (UTTU).

12. Черноватий Л.М. Переклад англomовних текстів у галузі природничих наук. Алгебра. Геометрія. Фізика. Хімія. / Л. М. Черноватий, О. В. Ребрій. Вінниця: Нова Книга, 2017. 239 с. (УТТУ).

Додаткова література:

1. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
2. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Glendinning E., Glendinning N. Oxford English for Electrical and Mechanical Engineering. Oxford University Press, 1995. 190 p.
4. Oleg Meshkov, Martin L. Learn to Translate by Translating. М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2000. 116 с.
5. Годман А., Пейн Е. М. Толковый словарь английской научной лексики. М.: Рус. яз., 1989. 728 с.
6. Карабан В.І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2002. 564 с.

Література знаходиться у методичному кабінеті кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови та в електронному кампусі.